Aan de voorzitter en leden van de Vaste Commissie van
Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Briefnummer
24-122492

Onderwerp
Commissiedebat Eerstelijnszorg

Den Haag
8 mei 2024

Telefoonnummer
06 23112604

E-Mail
linthorst@vnoncw-mkb.nl

Geachte leden,

Op 16 mei aanstaande heeft u een debat met minister Helder over de eerstelijnszorg. VNO-NCW en MKB-Nederland geven u ter voorbereiding op dit debat graag een aantal aandachtspunten mee.

De eerstelijnszorg in Nederland is van hoge kwaliteit, maar staat in toenemende mate onder druk. Personele krapte, de dubbele vergrijzingsgolf waar onder andere de huisartsenzorg mee kampt en een snel veranderende maatschappij dragen hier allemaal aan bij. Om de eerstelijnszorg toekomstbestendig te maken moeten we stevige stappen ondernemen. De recent gepubliceerde visie op de eerstelijnszorg is een goede eerste stap, maar er moet nog veel uitgewerkt worden. VNO-NCW en MKB Nederland zien een toekomstbestendige eerstelijnszorg waarin er oog is voor investeringen in brede gezondheidsbevordering, een goede verbinding met andere relevante domeinen en voor de kansen van digitalisering als randvoorwaardelijk om ons gehele zorgstelsel houdbaar te houden. Daarom dragen we een aantal oplossingen ter verbetering van de eerstelijnszorg aan, welke we hieronder nader uiteenzetten.

Maak werk van digitale oplossingen in de eerstelijnszorg
Het beter en structureler integreren van digitale toepassingen en gegevensuitwisseling is van cruciaal belang om de eerstelijnszorg toekomstbestendig te maken. In de visie op de eerstelijnszorg komt dit element wel terug, maar speelt het geen prominente rol. VNO-NCW en MKB-Nederland zijn juist van mening dat een scherpe inzet op verdere digitalisering absoluut noodzakelijk is voor het behoud van de hoge kwaliteit van onze eerstelijnszorg. Maak hierbij ook gebruik van de innovatiekracht van techbedrijven, zij hebben veel kennis en kunde in huis die onontbeerlijk is bij de noodzakelijke digitaliseringsslag.

Dit heeft een tweetal pijlers:
1. **Succesvolle initiatieven als thuisarts.nl moeten effectiever worden ingezet.** Momenteel spelen een aantal websites een zeer succesvolle rol bij het informeren van mensen met zorgklachten en bij het verlichten van de druk op huisartsen door het voorkomen van

(onnodige) huisartsenbezoeken.[1] Dit smeekt haast om vervolgstappen om (digitale) zelfzorg te bevorderen. Techbedrijven kunnen een belangrijke rol spelen in het aanreiken van oplossingen om dit soort digitale initiatieven verder uit te bouwen en ze bijvoorbeeld interactiever te maken door middel van, bijvoorbeeld, toepassing van kunstmatige intelligentie (AI). Op deze manier wordt de zelfredzaamheid van burgers vergroot, iets wat broodnodig is gezien de hoge druk op de eerstelijnszorg. De urgentie lijkt te ontbreken om hier werk van te maken. VNO-NCW en MKB-Nederland verzoeken u dan ook met klem om het kabinet in de actiestand te zetten en samen met het bedrijfsleven te kijken hoe deze platforms verder uitgebouwd kunnen worden om ze een prominentere rol te geven binnen het zorgveld. Ons doel is om te komen tot een hechte publiek-private samenwerking en een actieve betrokkenheid van de rijksoverheid om zo te komen tot een krachtige en inhoudelijk onafhankelijke publieke digitale dienstverlener met diensten op basis van de Nederlandse richtlijnen uit eerste en tweede lijn en GGZ. Dat zal naar verwachting leiden tot nog meer eigen regie van burgers en verdere beperking van het zorggebruik.

2. **Het is van cruciaal belang dat de eerstelijnszorg actiever betrokken wordt bij het opzetten van een nationale infrastructuur voor gegevensuitwisseling in de zorg.** Momenteel lijkt dit nog onvoldoende te gebeuren. Dit komt onder meer door de vele verschillende ICT-systemen waar eerstelijnszorgaanbieders mee werken, die vaak log of verouderd zijn. Hierdoor is het voor bedrijven of publieke organisaties schier onmogelijk initiatieven uit te rollen en snel op te schalen. Het is van belang dat er op regionaal- of bovenregionaal niveau zo snel mogelijk stappen worden gezet om ICT-systemen in de eerstelijnszorg beter op elkaar af te stemmen. Dit zal niet alleen bijdragen aan een substantiële verlaging van administratieve lasten, maar biedt patiënten ook meer comfort omdat ze niet telkens hun hele verhaal opnieuw aan zorgverleners hoeven te vertellen.

Versterk de band tussen de zorg en ondernemers uit andere sectoren

Zorgverleners in de eerste lijn hoeven niet alle laagdrempelige zorgvragen van mensen op te vangen die er zijn. Dit is zeker in het huidige tijdperk van personeelstekorten en een zorgstelsel dat in toenemende mate onder druk staat een belangrijk gegeven. Bedrijven in de retailsector kunnen potentieel een deel van de laagdrempelige zorgvragen opvangen en op deze manier de eerstelijnszorg ontlasten, bijvoorbeeld onder de noemer van ‘health meets retail’.[2] Denk hierbij bijvoorbeeld aan drogisterijen, die een grotere rol kunnen spelen bij het afhandelen van bepaalde zorgvragen. Maar ook fitness- en gezondheidscentra kunnen veel doen om mensen te helpen zelf aan de slag te gaan met hun gezondheid door bijvoorbeeld adviezen te geven op het gebied van gezonde voeding, beweging en stress. Betrek deze partijen dan ook bij de toekomst van de eerstelijnszorg.

Deels wordt de retail al gebruikt voor het aanbieden van zorgproducten, iedereen heeft wel eens een doosje paracetamol gekocht. Maar er zijn nog veel meer combinaties tussen retail en zorg te bedenken die de zorg kunnen ontlasten met behoud van kwaliteit. Daarnaast is er ook op digitaal gebied nog veel mogelijk. Zo kan er een sterkere koppeling komen tussen het gebruik van zelfzorggeneesmiddelen en de persoonlijke gezondheidsomgeving. Dit verrijkt het medische dossier voor zorgprofessionals.

VNO-NCW en MKB-Nederland roepen de politiek daarom op om te werken aan een systeem waarbinnen de samenwerking tussen de zorg en de retail, daar waar passend, optimaal wordt versterkt. Belangrijke innovatiekracht blijft hier onbenut. Laat onderzoek verrichten naar werkzame en gerichte oplossingen in die obstakels voor deze samenwerking kunnen wegnemen. Het Verenigd Koninkrijk kan hierbij als inspiratie dienen. In het Verenigd Koninkrijk

[1] De invloed van Thuisarts.nl op het zorggebruik | Huisarts & Wetenschap (henw.org)
[2] One-stop shop: Where healthcare meets retail | Deloitte Netherlands

is het al veel meer gemeengoed dat bepaalde vormen van zorg worden aangeboden in de retailsector. Kijk naar hoe lessen getrokken kunnen worden uit de manier waarop onder andere het Verenigd Koninkrijk werk maakt van het principe van 'health meets retail' en of en hoe dit in Nederland breder uitgerold kan worden.

Versterk de band tussen zorg en het sociale domein

VNO-NCW en MKB-Nederland zijn positief over de nadruk die in de visie voor de eerstelijnszorg wordt gelegd op het belang van een goede aansluiting tussen het zorgveld en het sociale domein. Zo kunnen mentale klachten soms beter verholpen worden door goede schuldhulpverlening of door het vinden van werk. We moeten af van de huidige praktijk waarbinnen sociaal-maatschappelijke problemen worden gemedicaliseerd. **In plaats daarvan moeten we tijdig inzetten op (digitale) zelfzorg en signalering bij de poort van de huisarts. Tijdige doorverwijzingen naar passende (leefstijl)interventies in het sociale domein voorkomen veel onnodige druk op de eerstelijnszorg.** Dit sluit aan bij de langdurige inzet van VNO-NCW en MKB-Nederland op brede gezondheidsbevordering en bij de beweging van een systeem waarbinnen de focus op het verlenen van zorg ligt naar een systeem waarbinnen de gezondheid van mensen centraal staat.

Hou oog voor zowel publieke als private partijen

Zowel publieke als private partijen leveren een zeer waardevolle bijdrage aan de instandhouding van een kwalitatief goede eerstelijnszorg. Het is van cruciaal belang dat er ruimte blijft voor ondernemerschap en private organisaties in de sector, juist om de grote transities het hoofd te bieden. Zij kunnen extra kapitaal naar de zorg brengen, waardoor innovatie gestimuleerd kan worden. Ook op het gebied van de professionalisering van zorg kunnen private partijen een belangrijke rol spelen vanwege hun focus op efficiëntie en door hun vaak ruime netwerk. Institutionele beleggers als pensioenfondsen steken ook geld in private zorgaanbieders omdat zij de meerwaarde hiervan zien.[3] Dit laat zien dat ondernemende zorgaanbieders een lange termijnvisie hebben en een positieve maatschappelijke impact maken. Daarom roepen VNO-NCW en MKB Nederland u ook op deze partijen te koesteren en te betrekken bij de toekomst van onze eerstelijnszorg.

Betrek alle stakeholders bij de toekomst van onze eerstelijnszorg

Om de uitdagingen in de eerstelijnszorg het hoofd te bieden is het voor de toekomst van belang dat alle betrokken stakeholders worden geconsulteerd bij het vormgeven van het stelsel. VNO-NCW en MKB-Nederland denken graag verder met u na over de toekomst van onze eerstelijnszorg.

Met vriendelijke groet,

Irene Linthorst
Directeur Divisie Beleid VNO-NCW / MKB-Nederland

[3] Zie bijvoorbeeld deze brief: Pensioenfondsen kondigen concrete stappen aan in private equity (pensioenfederatie.nl).